

Muistutus asiasta Dnro ESAVI/10307/2020

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Biger Jaarlin katu 15
13101 Hämeenlinna

Viite: Pohjavedenottaminen Kissamäen pohjavedenottamolta Tolkinmäki-Huiskanharju pohjavesialueelta, Hartola

Kiinteistö, johon liittyen muistutus tehdään: Hakaportti 81-411-8-50

Muistuttajan nimi/nimet: Jussi-Pekka Tahvonen ja Kaspero Tahvonen
Osoite: Silanterintie 7 41660 Toivakka
Email: tuhvonen@hotmail.com, cassu_f22@hotmail.com
Puhelin: J-P Tahvonen 040 5199087, K. Tahvonen 040 5080887

Muistutuksen tekijöiden mielipide ja vaatimukset

Maanomistajat Jussi-Pekka Tahvonen ja Kaspero Tahvonen (jäljempänä maanomistaja tai maanomistajat) haluavat tällä muistutuksella ilmaista vastustavansa otsikon mukaista hakemusta ja sen hyväksymistä.

Yhteenvetona maanomistajat vaativat ensisijaisesti Hartolan kuntaa korjaamaan aluehallintovirastolle tekemäänsä hakemusta siten, että lupahakemuksesta poistetaan lunastusoikeus tilaan Hakaportti 8:50. Toissijaisesti maanomistajat vaativat Hartolan kuntaa peruuttamaan aluehallintovirastoon tekemänsä hakemuksensa kokonaan ja harkitsevan vedenhankinnan turvaamiseen muita keinoja.

Maanomistajat ehdottavat aluehallintovirastolle, että se pidättäytyy tekemästä päätöstä asiassa, ennen kuin Hartolan kunta on esittänyt kattavat perusteet jäljempänä esitettyihin asioihin ja antanut myös maanomistajalle mahdollisuuden tulla uudelleen kuulluksi asiassa.

Perusteluja tässä esitettyihin vaatimuksiin on esitetty jäljempänä.

Perustelut

Kunnan yhteistoiminta maanomistajan kanssa

Kannanottona kunnan laatimaan täydennyspyyntöön (11.6.2020) maanomistajat esittävät eriävän mielipiteensä siinä esitetystä väitteestä, että maanomistajat eivät olisi halukkaita sopimus pohjaiseen ratkaisuun. Kunnalla ja maanomistajalla on jo ennestään osapuolia sitova maanvuokrasopimus (28.9.2017), joka maanomistajien mielestä osoittaa yksiselitteisesti, että heidän taholta asiassa on tultu Hartolan kuntaa vastaan ja pyritty toimimaan hyvässä yhteistyössä kunnan kanssa. Vuokrasopimuksen laatimisen jälkeen on maanomistaja ollut siinä uskossa, että kunta on omalta osaltaan täyttänyt laissa määritellyt vaatimukset vesihuollon turvaamisesta ja että maanomistajan omistusoikeuteen ei kohdistuisi lisää uhkia. Vuokrasopimuksen laatimisen jälkeen kunta on kuitenkin alkanut ehdottaa maanvaihtosopimuksia, joiden avulla kunta saisi kyseisen alueen pysyvästi hallintaansa. Tämä on aiheuttanut suurta ihmetystä, sillä voimassa oleva vuokrasopimus on jo aiemmin rasittanut maanomistajien oikeutta omistamaansa maa-alueeseen, eikä selkeitä perusteita kunnan uusille ehdotuksille omistusjärjestelyistä ole maanomistajalle esitetty. Myös voimassa oleva kaava on osaltaan turvannut ja turvaa vedenottamon alueen käyttöä kunnan hyväksi. Viestintä on perustunut sähköpostikeskusteluihin kunnan eri viranhaltijoiden kanssa, eikä kunnan mahdollisesti muuttuneet intressit asian tiimoilta ole täysin tulleet selviksi.

Kuten Hartolan kunta 11.6.2020 päivätyssä täydennyspyynnössä toteaa, on maanomistajan kanssa käyty useita neuvotteluja kunnan esittämän alueen vaihtokaupasta maanvuokrasopimuksen laatimisen jälkeen. Kunta on

muun muassa tarjonnut maanvaihtokauppaa, joista ensimmäisessä tapauksessa selvisi, että kunnan tarjoamat vaihtokaupan kohteet sijaitsevat useassa eri lohossa, ovat osittain tai kokonaan tulevan E 75 tielinjauksen alla ja osa maa-alueesta on vanhaa kaatopaikka-aluetta. Maanomistajat hylkäsivät tämän tarjouksen perusteenaan, että maa-alueen vaihtaminen nykyisestä yhtenäisestä maa-alueesta erilliseen tai erillisiin pieniin alueisiin ei ole maanomistajan edun mukaista. Kunnan ehdottamien maa-alueiden sijainti ja aikaisempi käyttö voi myös asettaa rajoitteita maa-alueiden käytölle, mitä ei kunnan taholta tuotu ehdotuksessa esille.

Lähtökohtaisesti kunnan tulisi huomioida myös maanomistajan oikeus ja etu maa-alueita vaihdettaessa ja toimia yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti myös maanomistajan edun varmistajana hyvää hallinnontapaa ja lakia noudattaen. Viitaten kunnan edellä mainittuihin vaihtomaa-alueisiin, oli ehdotettu vaihtokauppa lähes huijauksen omainen. Sen lisäksi epäjohton mukaisen viestintä ja jo vuosia jatkunut maa-alueen hallintaoikeudesta käyty keskustelu on merkittävästi rapauttanut luottamusta kuntaan sopimuskumppanina ja edellyttänyt normaalia tarkempaa harkintaa ja epäilyä myös myöhempiä kunnan tekemiä ehdotuksia kohtaan. Asiasta raskauttavan tekee se, että julkisyhteisönä ja alueiden käytöstä vastaavana viranomaisena kunnalla on huomattavasti suurempi ammattitaito alueiden käytön hallinnasta, eri maa-alueisiin liittyvistä riskeistä sekä maanomistajien oikeuksista verrattuna yksityishenkilöinä toimiviin maanomistajiin. Maanomistajat katsovat, että kunta on ehdotuksillaan tietoisesti pyrkinyt johtamaan harhaan maanomistajia.

Syksyllä 2019 kunta on ehdottanut myös kahta muuta vaihtomaa-aluetta, mutta neuvottelujen perusteella ei käynyt ilmi olisivatko nämä kunnan ainoat vaihtoehdot tai mitä muita vaihtoehtoja asiantilan ratkaisemiseksi olisi toimia kunnan kanssa yhteistyössä. Syksyllä 2019 käytyjen sähköpostiviestittelyjen jälkeen kunta tai maanomistaja eivät ole olleet aktiivisia asiantilan edistämisen osalta. Kunta ei ole myöskään tämän jälkeen tiedottanut aikomuksistaan lunastusmenettelyyn ryhtymisestä. Korostettava on, että käydyistä neuvotteluista ja omien etujen turvaamisesta on jo aikaisemmin aiheutunut maanomistajille merkittävää vaivaa, kuluja ja ansionmenetyksiä, eikä maanomistajan intresseissä ole oma-aloitteisesti ollut tämän asian edistäminen kunnan hyväksi huomioon ottaen jo edellä mainitut asiat ja se, että kunnalle on jo ennestään myönnetty oikeus alueen käyttöön maanvuokrasopimuksella. Maanomistajien intresseissä ei myöskään ensisijaisesti ole maa-alueesta luopuminen. Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen maanomistajat toteavat, että maanvaihtomahdollisuuden osalta ei neuvotteluja ole kunnan toimesta käyty loppuun asti, sillä kunta tai maanomistajat eivät ole ilmoittaneet neuvottelujen päättyneen. Viestintä on ollut varsin vähäistä, se on tapahtunut usean eri kunnan edustajien kanssa eikä kunnan tarkoitusperät asiaa aikaisemmin hoidettaessa ole edelleenkaan tulleet maanomistajalle selväksi. Maanomistajat toteavat lisäksi, että neuvottelujen jatkumisen edellytyksenä on avoin ja toimiva keskusteluyhteys myös kunnan puolelta.

Maanomistajat katsovat, että Hartolan kunta ei ole menetellyt hyvän hallintotavan mukaisesti ja että asian valmistelun yhteydessä on tullut esiin useita seikkoja, jotka ovat rapauttaneet luottamusta ja yhteistyötä kunnan ja maanomistajan välillä. Toimintansa perusteella kunta on loukannut maanomistajien oikeuksia ja rikkonut hyvää hallintotapaa.

Maanomistajat pidättävät oikeuden täydentää edellä mainitsemiaan asioita ja tapahtumakulkua, mikäli katsovat oikeuttaan loukatun siinä määrin, että erikseen tähän liittyen vaativat kunnalta korvauksia tai rangaistusta kunnan virheellisen toiminnan vuoksi.

Muistutuksen tähän osaan viitaten maanomistajat katsovat voimassa olevan maanvuokrasopimuksen perusteella aiemmin hyväksyneensä vedenottamon rakentamisen omistamalleen ja kunnan vuokraamalle maa-alueelle vuokrasopimuksen ehtojen ja aikataulun mukaisesti. Maanomistajat esittävät kuitenkin, että aluehallintovirasto pidättäytyy antamasta lupaa vedenottamon rakentamiseen ennen kuin kunta toimittaa tässä esitetyt ja mahdollisesti muiden tahojen edellyttämät lisäselvitykset.

Maanomistajat esittävät aluehallintovirastolle, että se pidättäytyy antamasta kunnalle oikeutta lunastaa maa-aluetta. Kunnalla on mahdollisuus turvata vedenhankinta kevyemmin keinoin tai kokonaan toisenlaisin ratkaisuin, joista joihinkin on myös tässä muistutuksessa jäljempänä viitattu.

Kunnan esittämän vedenottamon vaikutus maanomistajien maankäyttömahdollisuuksiin

Kunnan esittämä vedenottamoalue sijaitsee maanomistajan metsätalouden harjoittamisen kannalta keskeisellä paikalla, estäen kulkuyhteyden tilalle Syväteentien kautta. Mäkisessä maastossa tieyhteyden merkitys on suuri ja korvaavan tieyhteyden järjestäminen Syväteentien kautta on haastavaa. Kunta ei ole osoittanut korvausta menetetyistä tieyhteydestä tai korvaavaa tieyhteyttä.

On huomattava, että kunnan esittämä vedenottamolle varattu alue sijoittuu maanomistajien metsätilan sisäpuolelle halkaisten sen ja vaikeuttaen metsätalouden harjoittamista tilalla etenkin lisääntyneen kiinteistörajavyöhykkeen vuoksi.

Maanomistajan tietoon ei ole tuotu, asettaako vedenottamoalue rajoitteita sitä ympäröivien alueiden maankäytölle metsätalouden tai muun kaavan salliman toiminnan harjoittamiselle, ts. loukkaako kunnan suunnittelema vedenottamo maanomistajan alueen käyttöoikeuksia esitettyä aluetta (1,79 ha) laajemmin. Tältä osin maanomistaja pidättää oikeuden esittää lisäkorvausvaatimuksia myöhemmin, mikäli lunastusmenettely saa lainvoiman.

On myös huomattava, että mikäli kunta tarjoaa maanvaihtokaupassa saman kokoista ja/tai puustoltaan samanlaista erillisuutta muualta, ei se ole maanomistajien kannalta yhtä edullista, kuin metsätalouden tai muun toiminnan harjoittaminen nykyisellä yhtenäisellä alueella. Tämä seikka tulee tarkastella mahdollisista maanvaihtotoimenpiteistä keskusteltaessa.

Edellä mainituista seikoista johtuen kunnan vedenottamoalueeksi esittämän alueen arvo on tilalle merkittävästi esitettyä lunastusarvoa suurempi. Maanomistajat vastustavat maanlunastusta ja esitettyä alueen arvoa.

Maanomistajat esittävät aluehallintovirastolle, että se pidättäytyy myöntämästä lupaa vedenottamolle ja oikeutta lunastukseen, ennen kuin kunta on täsmentänyt hakemukseensa tai sopinut maanomistajan kanssa maanomistajan elinkeinon harjoittamiselle aiheutuvan haitan korvaamisesta tai maa-alueen arvosta.

Kunnalle maanomistajat esittävät vaatimuksena lunastusoikeuden hakemisen peruuttamisen ja hakemuksen korjaamisen tai koko hakemuksen peruuttamisen.

Kunnan vedenhankinnan riskien arviointi ja suunnitellun vedenottamon tarve

Kunta perustelee hakemuksessaan, että mainitulle maa-alueelle rakennettavalla vedenottamolla on tarkoitus pienentää kunnan vedenhankinnan riskejä mahdollisissa kriisitilanteissa. Perusteluissaan kunta on nostanut esiin muun muassa pohjaveden saastumisriskin mahdollisessa kemikaalionnettomuustilanteessa valtatiellä. Kuitenkin hakemuksen kohteena olevalle alueelle sijoittuva pohjavesialue (Tollinmäenharju-Huiskanharju) sijaitsee huomattavasti keskeisemmin valtatie yhteydessä, kuin kunnan olemassa oleva pohjavedenottamo (kirkonkylän pohjavesialue). Katsomme, että suunniteltu pohjavedenottamo ei merkittävästi vähennä valtatie aiheuttamaa saastumisvaaraa kunnan vedenhankinnalle, vaan tämän riskin osalta tulisi kunnan tarkastella vedenottamon sijaintia saastumisriskin osalta paremmalta paikalta.

Viimeisimpien vedenhankinnan turvaamisesta laadittujen selvitysten (Ramboll Finland 21.11.2019) perusteella yli 60 % Hartolan kunnan nykyisestä veden tarpeesta on tarvittaessa korvattavissa jo nykyisellään hyödyntämällä olemassa olevia verkostoyhteyksiä naapurikuntien ja vesiosuuskuntien verkostoihin. Väliaikaisten tai kiinteiden paineenkorotusasemien avulla kriisitilanteiden vedentarve Hartolan kuntaan on turvattavissa kokonaisuudessaan. Todennäköisesti tämä ratkaisu olisi myös kunnalle kustannuksiltaan edullisempi, eikä se loukkaisi hakemuksessa esitetyn vedenottamon tapaan maanomistajan ja muiden läheisten kiinteistöjen omistajien oikeuksia. Tietävästi Hartolan kunta on tähän liittyen valmistellut yhteistyösopimusta vedentoimittajien kanssa (Tek.l. 8§ 8.1.2020, pykälän liite ei ole saatavilla muistutusta laadittaessa, sopimuksen sisältö varmistettava kunnasta). Edellä mainittuun perusten suunniteltua vedenottamoa ja etenkin lunastusoikeutta voidaan pitää tarpeettomana ja kohtuuttomana kunnan vedenhankinnan turvaamista varten. Lisäksi hakemuksessa mainittu alue on huomioitu kaavoituksessa, joten vesihuollon mahdolliset tulevat tarpeet tai riskivaraukset on mahdollista huomioida ja

turvata alueen käyttöä tai sen muutoksia luvitettaessa maa-alueen omistajan oikeuksia nykyistä enempää loukkaamatta tai rajoittamatta.

Suunniteltu Kissamäen vedenottamo sijaitsisi linnuntietä noin 10 km etäisyydellä kirkonkylästä, johon kunnan vedenkäyttö suurelta osin keskittyy. Verkoston pituus on vielä tätäkin suurempi. Tämä aiheuttaa huoltovarmuusriskin myös putkistorikkoriskin vuoksi. Riskienhallinnan kannalta olisi kunnalle edullisempaa tarkastella mahdollista vedenottamon paikkaa lähempää kulutuskeskusta. Mitä tulee suunnitellun vedenottamon hyödyntämiseen myös naapurikuntien vedentarpeen varmistamiseen, ei siitä tai ylipäätään sen tarpeesta ole hakemuksessa esitetty minkäänlaisia selvityksiä tai perusteluja.

Tehtyihin selvityksiin perustuen katsomme, että kunnalla on myös muita hyviä sijoitusmahdollisuuksia pohjavedenottamoon, eikä niitä kaikkia tai niiden hylkäämisperusteita ole hakemuksessa selvitetty. Tämän osalta Maanomistajat esittävät aluehallintoviraston edellyttämään kunnalta kokonaisvaltaisempaa selvitystä eri pohjavedenottamoiden sijoittamismahdollisuudesta niin, että vedenhankinnan riskitekijät ja varautumisvaihtoehdot tulisivat selkeämmin ilmi.

Maanomistajat esittävät aluehallintovirastolle, että se pidättäytyy myöntämästä lupaa pohjavedenottamolle ja oikeutta lunastukseen, ennen kuin kunta on toimittanut tarkemmat selvitykset tai perustelut edellä mainituista asioista.

Kunnalle maanomistajat esittävät vaatimuksena lupahakemuksen korjaamisen tai lunastusoikeuden hakemisen peruuttamisen tai koko hakemuksen peruuttamisen.

Kunnan esittämän vedenottamon vaikutus vedenottoon yksityisissä talousvesikaivoissa, etenkin tilalla 8:36
Kunnan esittämä vedenottamo vaikuttaa negatiivisesti sen läheisyydessä sijaitseviin yksityiskiinteistöihin. Tässä muistutuksessa mainittu maanomistaja omistaa myös tilan 8:36 ja sillä sijaitsevan talousvesikaivon. Tilan 8:36 talousvesikaivo toimii myös tilalla 8:50 sijaitsevan vapaa-ajanasunnon puhtaan talousveden lähteenä. Koepumppausraportissa (Ramboll Finland Oy 28.12.2010) on todettu kiinteistöjen talousvesikaivojen olevan varsin herkkiä pohjavedenotosta aiheutuvalle pohjavedenpinnan vaihtelulle. Esimerkiksi tilalla 8:36 jouduttiin koepumppauksen aikana säännöstelemään vettä.

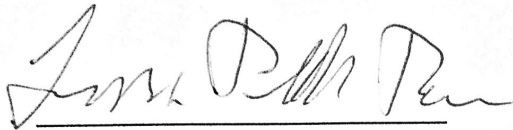
Tilan 8:36 vapaa-ajanasunto on rakennettu 2000-luvulla, ympärivuotiseen käyttöön suunniteltu ja rakentamisen yhteydessä on investoitu nykyvaatimukset täyttäviin talous- ja jätevesijärjestelmiin. Näillä järjestelmillä on vielä merkittävästi käyttöikää jäljellä, eli niiden voidaan olettaa palvelevan käytössä vielä pitkän aikaa. Kunta ei ole esittänyt hakemuksessaan, miten se korvaa mahdollisen haitan ja muutostyökustannukset joita vedenottamo aiheuttaa.

Esitetyn vedenottamon läheisyydessä sijaitsee yhteensä kuusi kiinteistöä, joiden yksityisen vedenhankinnan turvaamisesta tai häiriöalttiuden lisääntymisen korvaamisesta kunta ei ole hakemuksessa tai sen liitteissä antanut minkäänlaista selvitystä, vaikka tämä riski on varsin selkeästi tuotu ilmi kunnan teettämässä selvityksissä. Myöskin se, miten pohjavedenottamon mahdollisesti aiheuttama osoitetaan tulisi määritellä tai vaihtoehtoisesti kunnan tulisi suoraan sopia haitan korvaamisesta maanomistajille. Selvää kuitenkin on, että vedenottamo vaikuttaa vain negatiivisesti yksityiskaivojen toimintaan. Kunnan laatimissa selvityksissä ei myöskään ole esitetty, voiko pohjavedenottamo vaikuttaa yksityiskaivojen vedenlaatuun. Yksityiskaivot sijaitsevat vedenottamoa lähempänä rantaa ja ovat esimerkiksi alttiimpia rantaimetytymisen aiheuttamaan vedenlaadun vaihteluihin.

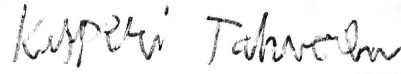
Maanomistajat esittävät, että aluehallintovirasto pidättäytyy myöntämästä lupaa pohjavedenottoon ja lunastusoikeuteen, ennen kuin kunta on toimittanut selvityksen kiinteistöille aiheutuvan haitan korvaamisesta ja menettelytavoista.

Kunnalle maanomistajat esittävät vaatimuksena lupahakemuksen korjaamisen tai lunastusoikeuden hakemisen peruuttamisen tai koko hakemuksen peruuttamisen.

Toivakassa 20.09.2020

Jussi-Pekka Tahvonen,

Kasper Tahvonen